

راهنمای جامع

درمان در

گفتاردرمانی

امیرحسین عزیزی

فهرست

اطلاعات پایه.....	۳
اختلالات صوت.....	۵
عقب ماندگی ذهنی.....	۹
آسیب شنوایی.....	۱۲
اتیسم.....	۱۵
آسپرگر.....	۱۷
اختلالات زبانی.....	۱۹
زبان پریشی.....	۲۲
ناروانی.....	۲۴
اختلالات صداهای گفتار.....	۲۶
دیزآرتری.....	۲۹
آپراکسی.....	۳۱
اختلال بلع.....	۳۴

مراحل رشد گفتار و زبان از تولد تا ۵ سالگی

۱. تولد تا ۳ ماهگی: تولید واژه ها (ای، اِ، اُ، او، آ)
۲. ۳ تا ۹ ماهگی: تولید هجاها (پ، گ، م، ن، س، و، ز، ژ، ه، چ، د، ک، ف، ی، ب، ت، ل، ر، ش، چ، خ، ق)
۳. ۹ تا ۱۸ ماهگی: تولید کلمات (اسم)
۴. ۱۸ تا ۲۴ ماهگی: تولید جملات ۲ کلمه ای
۵. ۲ تا ۳ سالگی: تولید جملات ۳ کلمه ای
۶. ۳ تا ۴ سالگی: تولید جملات ۵ کلمه ای
۷. ۴ تا ۵ سالگی: تولید داستان

لیست کلمات

۱. حیوانات
۲. وسایل نقلیه
۳. اسباب بازی ها
۴. غذا و نوشیدنی
۵. پوشاک
۶. اعضای بدن
۷. وسایل
۸. افراد
۹. بازی ها و کارهای روزمره
۱۰. افعال
۱۱. زمان ها
۱۲. کلمات توصیفی
۱۳. ضمیرها
۱۴. کلمات پرسشی
۱۵. حروف اضافه و موقعیت ها
۱۶. کلمات نشان دهنده مقدار

مراحل حرکتی نوزاد

۱. نشستن: ۶ تا ۸ ماهگی
۲. چهار دست و پا رفتن: ۷ تا ۱۰ ماهگی
۳. ایستادن: ۸ تا ۱۰ ماهگی
۴. راه رفتن با کمک: ۹ تا ۱۲ ماهگی
۵. راه رفتن بدون کمک: ۱۵ تا ۱۸ ماهگی

آموزش ساختار گفتار و زبان

۱. واژه ها: بازی کارت های میوه و گل و باغ که با تولید هر واژه یک کارت در باغ قرار می گیرد تا باغ کامل شود.
۲. هجاها: تولید هر هجا و گذاشتن کارت آن در قایق مربوط به هجا و در نهایت حرکت قایق های کامل شده.
۳. کلمات: درآوردن کارت های از یک کیسه توسط کودک و تولید آن کلمه.
۴. جملات ۲ بخشی: کارت فعالیت به کودک نشان داده شود تا با الگودهی بگوید کی چکار میکند.
۵. جملات ۳ بخشی: مجموعه از کارت ها باشد با سوال کی چی میخواد تا با الگودهی کودک جواب دهد.
۶. جملات ۵ بخشی: بازی قطار به این صورت که کارت های مختلف مرحله به مرحله وارد قطار شده و جمله توسط کودک کامل می شود.
۷. داستان: داستانگویی با مجموعه ای از کارت ها توسط کودک.

اختلالات صوت

• علائم

- گرفتگی صدا
- بی صدایی
- درد یا ناراحتی هنگام صحبت کردن
- خشکی یا احساس گلوله در گلو
- تغییرات غیرطبیعی در زیر و بمی صدا
- لرزش صدا
- قطع و وصل شدن صدا
- کمبود توانایی برای افزایش بلندی صدا
- کوتاه شدن مدت زمان صحبت کردن
- نفس آلود بودن صدا
- خشن بودن صدا
- احساس خستگی صوتی
- احساس فشار یا تنش در صدا
- عدم تطابق صدا با جنسیت و سن فرد

• درمان

- ارجاع به متخصص گوش و گلو و بینی
 - دکتر شهاب الدین شعبانی: ۰۵۱-۳۸۴۰۹۳۲۹
- پرسیدن سوالات زیر از مراجع
 - کاربرد صدا
 - عفونت مکرر ناحیه ی بینی
 - مشکلات لوزه
 - استفاده از دخانیات
 - استفاده از الکل
- ارزیابی صدا
 - فرم های ارزیابی دیسفونیا
- دادن نتایج ارزیابی به مراجع

- اصلاح رفتارهای صوتی نادرست مراجع
 - دادزدن
 - صحبت با فشار
 - پاک کردن گلو
- درخواست از مراجع برای ثبت فراوانی رفتارهای نادرست صوتی
- آموزش تنفس صحیح به مراجع
- استفاده از تنفس صحیح در بیان عبارات و جملات
- ❖ کاهش تنش حنجره (گرفتگی صدا، درد یا ناراحتی هنگام صحبت کردن، خشکی یا احساس گلوله در گلو، کوتاه شدن مدت زمان صحبت کردن، خشن بودن صدا، احساس خستگی صوتی، احساس فشار یا تنش در صدا)
 - آموزش تمرین آرام سازی
 - چرخاندن سر به آرامی هنگام تولید صدای آ
 - تکرار خمیازه با صدای آ
 - گفتن آرام صدای آ با دهان باز
 - آموزش تقابل فشار و آرامیدگی
 - سفت کردن عضلات گردن و شانه و رها کردن آن
 - تعمیم تولید صدا با خمیازه به واژه های دیگر در هجاها (u, a, o)
 - تولید صدا بدون خمیازه و گسترش تا سطح جمله
 - خواندن متن بدون تنش حنجره
- ❖ کودکان
 - آموزش تفاوت صدای صاف و ناصاف به کودکان
 - تقلید صدای صاف و ناصاف توسط کودک
 - استفاده از صدای صاف توسط کودک
 - ساختن عبارات و جملات
 - توصیف تصاویر در بازی نوبتی
 - آموزش صدای زیر و بم و صحیح به کودک و تقلید او
 - تثبیت صدای صحیح
 - بیان عبارات در بازی نوبتی
 - توصیف تصاویر
- ❖ افزایش تنش حنجره (بی صدایی، قطع و وصل شدن صدا، کمبود توانایی برای افزایش بلندی صدا، نفس آلود بودن صدا)
 - نزدیک کردن چین های صوتی مراجع
 - تولید محکم صدای آ و فشار به میز همزمان

- ترکیب موارد زیر با تولید محکم و فشار به میز همزمان
 - شمردن اعداد
 - بیان حروف الفبا
 - عبارات کوتاه
- تولید محکم عبارات کوتاه بدون فشار به میز
- ❖ تنظیم بلندی صدا (گرفتنی صدا، درد یا ناراحتی هنگام صحبت کردن، تغییرات غیر طبیعی در زیر و بمی صدا، لرزش صدا، کمبود توانایی برای افزایش بلندی صدا، احساس خستگی صوتی، عدم تطابق صدا با جنسیت و سن فرد)
 - زمزمه کردن مراجع
 - زمزمه کردن از سطح هجا تا جمله برای صدای (م)
- ❖ تنظیم تشدید صدا (گرفتنی صدا، خشکی یا احساس گلوله در گلو، احساس فشار یا تنش در صدا، عدم تطابق صدا با جنسیت و سن فرد)
 - آموزش تشدید خیشومی و غیر خیشومی به مراجع
 - مشاهده تولید اصوات خیشومی و غیرخیشومی جلوی آینه
 - بادکردن دهان و تولید هجاهای خیشومی و غیر خیشومی
 - تشخیص هجاهای خیشومی و غیر خیشومی
 - ❖ کاهش تشدید خیشومی (عدم تطابق صدا با جنسیت و سن فرد)
 - افزایش تشدید غیر خیشومی
 - افزایش شدت صوت
 - بازکردن زیاد دهان
 - خواندن متن غیرخیشومی
 - پیداکردن هجاهای خیشومی شده توسط مراجع
 - ❖ کاهش تشدید حلقی (لرزش صدا، خشن بودن صدا)
 - کاهش حفره ی حلق
 - قرار دادن زبان در جلو
 - خواندن فهرست کلمات واج های زبانی لثوی
 - فشاردادن تیروئید به سمت بالا
 - یادداشت تفاوت تولید صدا با تیروئید بالا توسط مراجع
 - ❖ کاهش کیفیت صدای نازک (نفس آلود بودن صدا)
 - افزایش حفره ی دهان
 - قرار دادن زبان در عقب
 - تولید کلمات واکه های (u، o، آ)

- خواندن متن واژه های پسین
- افزایش حفره ی حلق
 - فشار دادن تیروئید به سمت پایین
 - خواندن متن واژه های پیشین (i, e, a)
 - خواندن متن کلمات واج های نوک زبانی
- یادداشت تفاوت تولید صدا با تیروئید پایین توسط مراجع
- یادداشت کلمات تولید شده با صدای نازک توسط مراجع
- ❖ افزایش احساس گفتار (بی صدایی، تغییرات غیر طبیعی در زیر و بمی صدا، قطع و وصل شدن صدا، کوتاه شدن مدت زمان صحبت کردن)
 - نشان دادن تفاوت در زیر و بمی و شدت و سرعت صوت در احساس گفتار
 - افزایش شدت صوت در خواندن متن توسط مراجع
 - تنظیم سرعت گفتار مراجع به سرعت بین ۱۵۰ و ۱۸۰ کلمه در دقیقه
 - خواندن جملات اخباری و پرسشی در متن با لحن خودشان توسط مراجع
 - اجرای نمایش برای تعمیم رفتارهای جدید صوتی